

Kronika 1981

OBSAH

Politické dianie v meste	2
Slávnostné zhromaždenie k 60. výročiu založenia KSČ	2
Z histórie založenia KSČ v meste Svidník	2
Rád práce Michalovi Borščovi	2
Voľby do zastupiteľských zborov	3
Mestská konferencia komunistickej strany	4
Oslavy 1. mája 1981	5
Stretnutie žien troch generácií	5
XXVII. slávnosti piesní a tancov	5
Oslavy Čsl. armády	6
Výstavba mesta Svidník	6
Lôžková časť nemocnice odovzdaná do užívania	6
Nová budova spojov	7
Akcia „Z“	7
Bytová výstavba	7
Nové školy	7
Dve zaujímavosti	8
Pohľad do matriky	8
Postskriptum	8

Politické dianie v meste

Rok 1981 sa nesie v znamení osláv 60. výročia založenia Komunistickej strany Československa, prípravy Mestskej i okresnej konferencie KSS a príprav na voľby do zastupiteľských zborov.

Pri príležitosti osláv 60. výročia založenia KSČ treba spomenúť o zrode KSČ Michala Boršča, zaslužitého člena strany, ktorý spomína, že: „Raz komunisti zo Svidníka a okolia išli na verejné zhromaždenie do Stropkova prechádzajúc Duplínom spievali. V tom čase v Duplíne práve vychádzali z kostola a prestrašene volali „Ľudia modlite sa, čo to len bude, idú červení“. Dnes zásluhou oných červených a samozrejme ďalších súdruhov, ktorí spoznali, kde je ich pravé miesto v triednom zápise nášho ľudu žijeme už 36 rokov v mieri a blahobyte“. Toľko zo slov Michala Boršča najstaršieho žijúceho člena strany vo Svidníku.

Slávnostné zhromaždenie k 60. výročiu založenia KSČ

Slávnostné zhromaždenie k tomuto výročiu sa uskutočnilo 14. mája v Mestskom osvetovom stredisku. Po československej a sovietskej štátnej hymne na zhromaždení pracujúcich a mládeže mal slávnostný referát vedúci tajomník OV KSS Michal Balvirčák, ktorý vyzdvihol dejinný význam vzniku KSČ a jej revolučnej cesty sledujúcej uskutočnenie veľkolepých a humánnych cieľov najpokrokovejšieho učenia sveta marxizmu – leninizmu. Na slávnostnej tribúne boli aj čelní predstavitelia nášho mesta.

Z histórie založenia KSČ v meste Svidník

V roku 1920 prišiel do Svidníka pracovať advokát Adolf Goldberger. Spolu s Ivanom Morkovcom, Ignáčom Wogelom a Mikulášom Juhasom zorganizovali prípravný výber, ktorý privádzal medzi obyvateľstvom agitačnú prácu a to už v roku 1924. Za pomoci poslanca Mikoly Sidorjaka z Užhorodu v roku 1925 založili organizáciu KSČ, ktorá mala 32 členov.

Rád práce Michalovi Borščovi

Pri príležitosti významného životného jubilea 70. narodenín bol Michalovi Borščovi obyvateľovi Svidníka zakladajúcemu členovi KSČ udelený Rád práce. Toto vysoké štátne vyznamenanie mu bolo udelené prezidentom republiky za celoživotné dielo na poli rozvoja mesta a okresu. Michal Boršč bol prvý povojnový predseda miestneho národného výboru, organizoval povojnový život, aby sa čo najskôr zahladili stopy vojny. Neskôr súdruh Boršč pracuje v Dukelskom múzeu a opatruje to najdrahšie – spomienky na tých čo položili životy za našu slobodu – pamätník padlých Sovietskych vojakov vo Svidníku. Teraz je súdruh Boršč na dôchodku.

Voľby do zastupiteľských zborov

Súčasne s dôstojnými oslavami 60. výročia založenia KSČ a 36. výročia oslobodenia mesta prebiehali aj prípravy na voľby do zastupiteľských zborov všetkých stupňov, ktoré sa

konali: Mesto bolo rozdelené do štyroch volebných okrskov a 45 volebných obvodov, kde za každý obvod bol navrhnutý po jeden kandidát Národného frontu za poslancov MsNV. Obyvatelia mesta Svidník volili vo volebných miestnostiach: na II. ZDŠ Svidník, na Gymnáziu Svidník, v Mestskom osvetovom stredisku a Štátnych majetkoch Svidník. Za poslancov MsNV bolo zvolených všetkých 45 navrhnutých kandidátov a tiež do KNV, SNR a Federálneho zhromaždenia boli zvolení navrhnutí kandidáti.

Dňa 26.6.1981 sa konalo prvé zasadnutie novozvolených poslancov MsNV ku kádrovým a organizačným otázkam v aparáte Mestského národného výboru vo Svidníku. Uznesením číslo ¹/₁₉₈₁ Mestský národný výbor konštatoval, že voľby do zastupiteľských zborov všetkých stupňov v meste Svidník boli prejavom jednotného a spontánneho súhlasu našich občanov s politikou KSČ, ktorá stelesňuje ich základné záujmy a túžby, boli príležitosťou k ďalšiemu upevňovaniu spätosti strany s ľudom, prehĺbili morálnu jednotu našej socialistickej spoločnosti;

- preukázaná dôvera pracujúcich zaväzuje novozvolené orgány a ich poslancov neustále rozvíjať hospodársko-organizátorskú a kultúrno-výchovnú prácu medzi voličmi pri všestrannom rozvoji socialistickej spoločnosti a zvyšovaní životnej úrovne pracujúcich.

Po overení platnosti volieb bolo konštatované, že za poslancov boli zvolení:

1. Cina František	24. Gubová Barbora
2. Ing. Mikitka Ján	25. Kostík Jozef
3. Juhaščík Jozef	26. Slivková Helena
4. Kudla Ján	27. Džavoronok Jozef
5. Baslár Jozef	28. Kavčuková Luba
6. Miga Andrej	29. Plašková Alžbeta
7. Slimáková Anna	30. Lipka Ján
8. Bilančíková Mária	31. Koudelková Terézia
9. Paňko Andrej	32. Harajda Dušan
10. Mikitka Ján	33. Steško Ján
11. Guzy Andrej	34. Sadiv Jozef
12. Paranič Milan	35. Očipková Gabriela
13. Šandala Michal	36. Holodňák Ján
14. Rico Ján	37. Vančišin Milan
15. Miňová Eva	38. Čurilová Mária
16. Barančík Michal	39. Špaková Anna
17. Bartik Štefan	40. Stupák Ján
18. Kapcalová Mária	41. Ing. German Milan
19. Kačmár Jozef	42. Šmajdová Mária
20. Ing. Želizňák Peter	43. Petrik Andrej
21. Mikita Pavel	44. Baka Peter
22. Hric Pavol	45. Antonik Jozef
23. Kandrává Júlia	

Zasadnutie vzalo na vedomie, že všetci poslanci podľa uznesenia § 68 odst. 4 Ústavy ČSSR zák. č. 110/60 zb. vykonali predpísaný sľub „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že

budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa uvádzali do života“

Zasadnutie zvolilo:

za predsedu MsNV	- Jozefa Baslára
za podpredsedu MsNV	- Milana Paraniča
	- Jána Stupaka
za tajomníka MsNV	- Andreja Paňka
za ďalších členov rady	- Máriu Bilančíkovú
	- Jána Kudlu
	- Ing. Jána Míkitku
	- Jozefa Juhaščíka
	- Michala Šandalu
	- Ing. Petra Zelizňáka
	- Jána Míkitku

Zasadnutie zvolilo výbor ľudovej kontroly a za predsedu výboru Andreja Petrika.

Zasadnutie ďalej zvolilo za predsedov jednotlivých komisií týchto poslancov:

- Jozef Kostík - finančno-plánovacia komisia.
- Ján Rico - komisia MH, bytového hospodárstva a dopravy.
- Ján Holodňák - komisia obchodu a cestovného ruchu.
- Ing. Milan German - komisia výstavby, vodného a lesného hospodárstva a poľnohospodárstva.
- Pavol Mikita - komisia pre školstvo a kultúry.
- Andrej Miga - komisia obrany verejného poriadku
- Anna Slimáková - komisia sociálna a zdravotná.
- Jozef Antoník - komisia pre mládež a telesnú výchovu.

Na Mestskom národnom výbore boli zriadené tieto odbory:

1. finančno-plánovací
2. odbor výstavby, miestneho hospodárstva a obchodu.
3. odbor správny.

Mestská konferencia komunistickej strany.

V sobotu 23. januára 1981 vo veľkej zasadačke OV KSS sa za prítomnosti 173 delegátov zvolených na základných a uličných organizáciách KSS v meste, konala mestská konferencia KSS.

Za Ústredný výbor strany na konferencii bol prítomný Karol Kučera, krajskú delegáciu strany viedol Andrej Hlaváč a delegáciu OV KSS viedol Michal Balvirčák, vedúci tajomník OV KSS. Správu o činnosti mestského výboru predniesla predsedkyňa mestského výboru strany Helena Masicová.

Na záver mestskej konferencie bol zvolený nový výbor, predsedom ktorého sa stal Emil Timko, zástupca riaditeľa Komunálnych služieb vo Svidníku, obyvateľom mesta od roku 1967.

Ďalšími členmi výboru boli zvolení:

Za predsedu výboru revíznej komisie bol zvolený opäť Michal Mačuga.

Oslavy 1. mája 1981

Slávnostný budíček, ktorý budil obyvateľov Svidníka do daždivého a chladného prvomájového rána bol v mestskom rozhlase, ktorý pred prvým májom bol zásluhou pracovníkov spojov rozšírený aj na ulice na sídlisku Utra a na ulice na sídliskách individuálnej bytovej výstavby za nemocnicou a Domom dôchodcov.

Napriek tomu, že celé ráno pršalo a bolo chladno, pred deviatou hodinou na autobusovom nástupišti sa zhromaždilo viac ako šesťtisíc občanov a mládeže mesta a blízkeho okolia.

Slávnostná manifestácia sa začala Československou a Sovietskou štátnou hymnou. Slávnostný prejav predniesol vedúci tajomník OV KSS Michal Balvirčák. Manifestácia bola zakončená Internacionálou. Prvomájový sprievod prešiel cez mesto, avšak pre nepriazeň počasia kultúrny program sa nekonal, ako tradične, na amfiteátri, ale v kinosále kultúrneho strediska.

Stretnutie žien troch generácií

Dvadsiateho prvého a dvadsiateho druhého augusta 1981 sa uskutočnilo stretnutie žien troch generácií pri príležitosti 37. výročia Slovenského národného povstania. Zúčastnilo sa viac ako tristo účastníčok, odbojárrov, zaslužilých členiek strany, funkcionárok zväzu žien, vzorných pracovníčok z celého Slovenska.

Účastníčky Svidník privítal slávnostne vyzdobený. Milou pozornosťou boli obchody a ich výklady, kde namiesto tovarov boli vyložené ručné výšivky žien svidníckeho okresu.

Po prijatí na OV KSS u vedúceho tajomníka dňa 21. augusta v odpoľudňajších hodinách sa uskutočnilo slávnostné zasadnutie žien troch generácií za prítomnosti krajskej a okresnej delegácie OV KSS.

Slávnostný prejav mala Elena Litvajová, predsedníčka ÚV Slovenského zväzu žien.

Delegáciu českého zväzu viedla podpredsedníčka Anna Dvořáková.

Dňa dvadsiateho druhého augusta v odpoľudňajších hodinách na amfiteátri sa uskutočnil kultúrny program venovaný tejto nevšednej udalosti a manifestačné stretnutie žien pod heslom: „Buď pozdravená prácou našich dní, strana moja rodná“.

XXVII. slávnosti piesní a tancov

Už tradične koncom júna každého roku sa na amfiteátri konajú slávnosti piesní a tancov Ukrajinského obyvateľstva v ČSSR. Toho roku slávnosti sa zúčastnil Július Hanus, prvý podpredseda vlády SSR a Jozef Mravík, námestník ministerstva kultúry SSR. Kultúrny

program okrem domácich súborov bol obohatený o prítomnosť súboru umeleckej činnosti piesní a tancov z Mukačeva na zakarpati, v ZSSR.

Oslavy Čsl. armády

3.10.1981 sa na pamätných miestach Svidníka a Dukly uskutočnili oslavy dňa Československej armády a výročia Karpatsko-dukelskej operácie. Prítomná bola aj delegácia ÚV KSČ a Čsl. armády na čele s ministrom obrany ČSSR Martinom Dzurom. Bol prítomný aj veľvyslanec ZSSR v ČSSR Alexander Botwin.

Účastníci pietnej slávnosti na Dukle si prezreli novo inštalovanú aleju Hrdinov Dukly v hornej časti areálu pomníka a dukelského cintorína.

Výstavba mesta Svidník

Najvýznamnejšími stavebnými akciami popri výstavbe plynovodu Bardejov – Svidník – Stropkov sú stavebné akcie: výstavba nemocnice s poliklinikou vo Svidníku, výstavba spojenej budovy, výstavba štátnej banky, sporiteľne a výstavba športového areálu. V bytovej výstavbe je pozornosť štátnych i straníckych orgánov zameraná na sídlisko Utra a na individuálnu bytovú výstavbu so štátnymi príspevkami a nenávratnými pôžičkami.

Lôžková časť nemocnice odovzdaná do užívania

Dňa 28. novembra 1981 o 13:00 hod. prestrihol vedúci tajomník KV KSS Ján Pirč pásku lôžkovej časti nemocnice vo Svidníku a za prítomnosti ministra zdravotníctva Emila Matejička odovzdal do užívania širokej verejnosti.

Táto nemocnica s kapacitou 350 lôžok a ďalším potrebným zdravotným zariadením je dielom Ing. arch. Jána Martina a Ing. arch. Ondruškovej z Bratislavy, ktorí ju vyprojektovali.

Stavbu realizovali Pozemné stavby Prešov, závod Bardejov celkovým nákladom viac ako sto miliónov korún. Výstavba svídnickej nemocnice bola zahájená, keď riaditeľom nemocnice bol MUDr. Nikolaj Vergun, vedúcim zdravotného odboru ONV MUDr. Vasil' Gmiterko. Potom bol riaditeľom MUDr. Aladár Šalata, riaditeľom zdravotného odboru ONV majster Ernest Rudkay, okresný lekárnik. V čase odovzdania nemocnice do užívania je riaditeľom nemocnice MUDr. František Marcinko a vedúcim odboru zdravotníctva ONV MUDr. Vladimír Kostilník.

Z histórie nášho zdravotníctva sa dozvieme, že prvú nemocnicu vo Svidníku postavili vojaci Prvého československého armádneho zboru za významnej pomoci generála Svobodu. Bol to drevený barak, na mieste ktorého teraz stojí nová nemocnica.

V roku 1958 sa prišlo k výstavbe pavilónu, ktorý po odovzdaní do užívania v roku 1981 slúžil pre potreby chirurgie a pôrodnice.

V roku 1959 sa prišlo k výstavbe polikliniky a detského oddelenia. Táto stavba bola zákonná v roku 1963. Boli tam umiestnené všetky potrebné vybavenia laboratória, röntgeny a iné prevádzkové priestory.

V roku 1969, keď bol znovuzriadený okres Svidník v pôsobnosti OÚNZ bolo 185 lôžok a 368 pracovníkov odborného a pomocného personálu, z toho 45 lekárov.

V čase odovzdania do užívania novej nemocnice 28.11.1981 OÚNZ vo svojej pôsobnosti má 420 lôžok a 767 zamestnancov, z toho 113 lekárov.

Nová budova spojov

13. marca 1981 za prítomnosti ústredného riaditeľa spojov v Bratislave Ing. Andreja Kovača, ktorý prestrihol pásku bola odovzdaná do užívania nová spojová budova vo Svidníku. Táto budova s rozpočtovým nákladom 22 miliónov 600 000 Kčs je z oceľového skeletu opláštená panelmi a na čelnej strane je veľmi zaujímavá mozaika, znázorňujúca stisk rúk, poštovú známku a ostatné tradičné znaky poštárov.

O výstavbu budovy sa zaslúžil riaditeľ Okresnej správy spojov vo Svidníku, člen rady MsNV Ing. Ján Mikitka.

Akcia „Z“

V rámci výstavby mesta z akcii „Z“ 1. júla 1981 bola odovzdaná do užívania širokej verejnosti časť športového areálu a to plavecký bazén a šatne. Bazén je takzvané olympijského typu s rovnakou hĺbkou vody v celom bazéne. Súčasťou budovaného športového areálu bude aj ľadová plocha s umelým ľadom a ďalšie objekty, a to strojárne, reštaurácia a ihriská.

Bytová výstavba

V štátnej a družstevnej výstavbe je zameraná pozornosť na výstavbu bytoviek na sídlisku Utra a to na ulici 9. mája a Duklianskej. Zároveň tam pokračuje výstavba občianskej vybavenosti obchodov. Táto výstavba je z panelov a byty sú vo vnútri tapetované.

Individuálna bytová výstavba je sústredená do lokalít za Domom dôchodcov a za nemocnicou. Občania tu stávajú rodinné domy s dvoma bytmi a sú stavané z tehál alebo pórobetónových tvárnic. Každý do domu zavádza vodovod, ústredné kúrenie a kuchyne vybavujú plynovými šporákmi na propán-bután, ktorý sa kupuje v kovových fľašiach s obsahom päť a desať kilogramov stlačeného plynu.

V roku 1981 výstavba administratívnej budovy a energocentra v OZKN vo Svidníku.

Pokračuje výstavba novej výrobnéj haly v Strojárniach potravinárskeho priemyslu.

Nové školy

Dňom 1. septembra 1981 na sídlisku Utra bola odovzdaná do užívania nová základná škola, už tretia v meste s 24 triedami, ktorej prvou riaditeľkou bola menovaná Helena Husarová.

Od 1. septembra 1981 bolo otvorené odborné učilište pri Strojárniach potravinárskeho priemyslu, ktoré bude pre vlastné potreby, ale aj pre potreby iných podnikov vychovávať kvalitnejších robotníkov v profesiách zámočník, sústružník, frézar a iné potrebné pre kovospracujúci priemysel.

Dve zaujímavosti

1. Nález sekeromlátu. Priamo vo Svidníku v oblasti Kašielika našiel Štefan Hostiňák, pracovník ukrajinského múzea vo Svidníku kamenný sekeromlát, čo je pred časom nájdenými mamutími klami jeden z najcennejších dokladov kamennej doby v našej oblasti. Potvrďuje existenciu pravekého človeka priamo v srdci nášho poddukelského kraja.

Nájdený predmet z doby kamennej bol zaradený do zbierok múzea.

2. K 31. decembru 1981 na území mesta občania mali už len: jedného koňa sedem kusov hovädzieho dobytku z toho päť kráv a dve ovce, 13 ošípaných.

Pohľad do matriky

K 31.12.1981 mesto malo 8 123 obyvateľov z toho 4 017 mužov
4 106 žien

Sobášov v meste bolo	31
Rozvodov	8
V meste sa narodilo celkom	219 detí
z toho chlanci	104
dievčatá	115
V meste zomrelo celkom	71 občanov.
muži	43
ženy	28

Postskriptum

Obet' riečky Ladamirky:

V júni 1981 pri vodopáde na Ladamirke sa utopil 9 ročný chlapec, ktorý nešťastnou náhodou spadol do vodopádu, avšak po vytiahnutí z vody bol už mŕtvy. Ide o 9 ročného chlapca menom Juraj Baljak.